

Pepe Escobar: Trnistá cesta k dedolarizácii

- editor007 | 4. března 2024

SVĚT: V čase, keď globálny Juh vydáva rozsiahle výzvy na zabezpečenie skutočnej finančnej stability, India v rámci skupiny [BRICS 10](#) dáva jasne najavo, že každý sa musí vážne zamyslieť nad toxickými účinkami jednostranných sankcií, a profesor Michael Hudson neustále opakuje, že súčasná politika už nie je udržateľná, ma Sergej Glazjev láskavo prijal vo svojej kancelárii v EEK ([Eurázijská ekonomická komisia](#)) na exkluzívny, rozsiahly rozhovor, vrátane fascinujúcich diskrétnych zaujímavostí.

Toto sú najdôležitejšie momenty – keďže Glazjevove myšlienky sa prehodnocujú a od ruskej vlády sa očakáva, že nový model obchodného vyrovnanía dostane zelenú – ktoré sú v záverečnej fáze doladovania.

Glazjev vysvetlil, ako bola jeho hlavná myšlienka vypracovaná už dávno:

“Základná myšlienka spočíva v tom, že nová mena by mala byť v prvom rade zavedená na základe medzinárodného práva, ktoré by podpísali krajiny, ktoré majú záujem o túto novú menu. Nie prostredníctvom nejakej konferencie ako v Bretton Woods, ktorá nemá žiadnu legitimitu. V prvej fáze by sa do nej nezapojili všetky krajiny. Postačia krajiny BRICS, plus štáty ŠOS. V Rusku už máme vlastný Swift: SPFS. Máme svoju menovú burzu, máme korešpondenčné vzťahy medzi bankami, konzultácie medzi centrálnymi bankami, tu sme absolútne sebestační.”

To všetko vedie k prijatiu novej medzinárodnej meny:

“V skutočnosti nemusíme ísť do veľkého rozsahu. BRICS stačí. Myšlienka tejto meny spočíva v tom, že existujú dva koše: jeden kôš tvoria národné meny všetkých krajín zapojených do procesu, podobne ako SDR, ale s jasnejšími, zrozumiteľnejšími kritériami. Druhým košom sú komodity. Ak máme dva koše a vytvoríme novú menu ako index komodít a národných mien a máme mechanizmus rezerv, podľa matematického modelu, ktorý bude veľmi stabilný. Stabilné a výhodné.”

Potom je to na realizovateľnosti:

“Zaviesť túto menu ako nástroj pre transakcie by nebolo príliš ťažké. S dobrou infraštruktúrou a schválením všetkými centrálnymi bankami je potom na podnikateľoch, aby túto menu používali. Mala by byť v digitálnej forme – čo znamená, že sa dá používať bez bankového systému, takže bude minimálne desaťkrát lacnejšia ako súčasné transakcie prostredníctvom bánk a zmenární.”

Pálčivá otázka centrálnej banky

□ **Predstavili ste túto myšlienku Číňanom?**

SG (Sergej Glazjev): Predstavili sme ju čínskym expertom, našim partnerom na univerzite Renmin. Mali sme dobrú spätnú väzbu – ale nemal som možnosť prezentovať ju na politickej úrovni. Tu v Rusku podporujeme diskusiu prostredníctvom dokumentov, konferencií, seminárov, ale stále neexistuje politické rozhodnutie o zavedení tohto mechanizmu ani v rámci programu BRICS. Návrh nášho tímu expertov je zaradiť ho do programu samitu BRICS v októbri budúceho roka v Kazani. Problémom je, že ruská centrálna banka nie je nadšená. BRICS rozhodol len o operačnom pláne používania národných mien – čo je tiež celkom jasná myšlienka, keďže národné meny sa už v našom obchode používajú. Ruský rubel je hlavnou menou v EAEÚ ([Eurázijská ekonomická únia](#)), obchod s Čínou sa uskutočňuje v rubľoch a jüanoch, obchod s Indiou a Iránom a Turkiou tiež prešiel na národné meny. Každá krajina má na to infraštruktúru. Ak centrálné banky zavedú [digitálne národné meny](#) a umožnia ich používanie v medzinárodnom obchode, je to tiež dobrý model. V tomto prípade môžu kryptografické burzy ľahko vyrovnávať platby – a je to veľmi lacný mechanizmus. To, čo je potrebné, je súhlas centrálnych bánk, aby umožnili účasť určitého množstva národných mien v digitálnej podobe na medzinárodných transakciách.

□ Bolo by to možné už v roku 2024, ak by bola politická vôľa?

SG: Niektoré začínajúce podniky už existujú. Mimochodom, sú na Západe a digitalizáciu vykonávajú súkromné spoločnosti, nie centrálné banky. Takže dopyt tu je. Naša centrálna banka musí vypracovať návrh na samit v Kazani. Ale to je len jedna časť príbehu. Druhou časťou je cena. Momentálne cenu určujú západné špekulácie. My tieto komodity vyrábame, my ich spotrebúvame, ale nemáme vlastný cenový mechanizmus, ktorý by vyrovnával ponuku a dopyt. Počas paniky Covidu cena ropy klesla takmer na nulu. Nie je možné robiť žiadne strategické plánovanie hospodárskeho rozvoja, ak nemáte pod kontrolou ceny základných komodít. Tvorba cien pomocou tejto novej meny by sa mala zbaviť západných výmen komodít. Môj nápad vychádza z mechanizmu, ktorý existoval v Sovietskom zväze, v [Comecone](#). V tom období sme mali dlhodobé dohody nielen so socialistickými krajinami, ale aj s Rakúskom a ďalšími západnými krajinami o dodávkach plynu na 10, 20 rokov, pričom základom tohto cenového vzorca bola cena ropy a cena plynu.

Takže to, čo vyniká, je účinnosť dlhodobej, perspektívnej politiky:

“Vytvorili sme dlhodobý vzorec. Tu v EEK sa zaoberáme myšlienkou spoločného výmenného trhu. Už sme pripravili návrh, v ktorom sú zahrnuté niektoré experimenty. Prvým krokom je vytvorenie informačnej siete, burzy v rôznych krajinách. Bolo to pomerne úspešné. Druhým krokom bude vytvorenie online komunikácie medzi burzami a nakoniec prejdeme k spoločnému mechanizmu tvorby cien a tento mechanizmus otvoríme pre všetky ostatné krajiny. Hlavným problémom je, že hlavní producenti komodít, predovšetkým ropné spoločnosti, neradi obchodujú prostredníctvom búrz. Radi obchodujú osobne, takže je potrebné politické rozhodnutie, aby sa zabezpečilo, že aspoň polovica produkcie komodít bude prebiehať prostredníctvom búrz. Mechanizmus, v ktorom sa ponuka a dopyt navzájom vyrovnávajú. Momentálne je cena ropy na zahraničných trhoch “tajná”. Je to akýsi typ myslenia z koloniálnych čias. Spôsob ako podvádzať. Musíme vytvoriť legislatívu, ktorá všetky tieto informácie otvorí verejnosti.”

NDB potrebuje zmenu

Glazjev ponúkol rozsiahlu analýzu ekonomického vesmíru BRICS na základe toho, ako sa začiatkom februára uskutočnilo prvé zasadnutie Podnikateľskej rady BRICS o finančných službách. Dohodli sa na pracovnom pláne; uskutočnilo sa prvé zasadnutie odborníkov Fintech; a počas tohto týždňa môže prelomové stretnutie viesť k novej formulácii – zatiaľ nezverejnenej -, ktorá bude zaradená do programu októbrového samitu BRICS.

□ Aké sú hlavné výzvy v rámci štruktúry BRICS v tejto ďalšej etape snahy o obídenie amerického dolára?

SG: BRICS je v skutočnosti klub, ktorý nemá sekretariát. Môžeme to povedať od človeka, ktorý má určité skúsenosti s integráciou. Myšlienku colnej únie sme tu, na postsovietskom území, prediskutovali hneď po rozpade. Mali sme veľa vyhlásení, dokonca aj niekoľko dohôd podpísaných hlavami štátov o spoločnom hospodárskom priestore. Ale až po zriadení komisie sa začala skutočná práca, a to v roku 2008. Po 20 rokoch písania dokumentov a organizovania konferencií sa nič neurobilo. Potrebujete niekoho, kto je zodpovedný. V BRICS takáto organizácia existuje – NDB [Nová rozvojová banka BRICS]. Ak sa hlavy štátov rozhodnú vymenovať NDB za inštitúciu, ktorá vypracuje nový model, novú menu, zorganizuje medzinárodnú konferenciu s návrhom medzinárodnej zmluvy, môže to fungovať. Problémom je, že NDB funguje podľa dolárovej charty. Musia túto inštitúciu reorganizovať, aby bola funkčná. Teraz funguje ako bežná medzinárodná rozvojová banka podľa amerického rámca. Druhou možnosťou by bolo urobiť to bez tejto banky, ale to by bolo oveľa ťažšie. Táto banka má dostatok odborných znalostí.

□ Mohlo by ruské predsedníctvo BRICS tento rok navrhnuť vnútorné zmeny v NDB?

SG: Robíme všetko, čo je v našich silách. Nie som si istý, či ministerstvo financií chápe, aké je to vážne. Prezident to chápe. Osobne som mu túto myšlienku presadzoval. Ale predseda centrálnej banky a ministri stále rozmýšľajú v starej paradigme MMF.

Náboženské sekty nevytvárajú inovácie

Glazjev vážne diskutoval o sankciách s NDB:

“Dilme Rousseffovej (bývalá brazílska prezidentka, ktorá v súčasnosti predsedá NDB) som na Petrohradskom fóre dal k tomuto dokument. Bola dosť nadšená a pozvala nás, aby sme prišli do NDB. Potom však nenasledovali žiadne ďalšie kroky. Minulý rok bolo všetko veľmi ťažké.”

A čo sa týka BRICS:

“Pracovná skupina pre finančné služby diskutuje o zaistení, úverovom ratingu, nových menách v rámci Fintech. To je to, čo by malo byť v programe NDB. Najlepšou možnosťou by bolo stretnutie v Moskve v marci alebo apríli, na ktorom by sa do hĺbky prediskutovala celá škála otázok mechanizmu zúčtovania BRICS, od najsofistikovanejších po najmenej sofistikované. Bolo by skvelé, keby sa k nemu NDB prihlásila, ale v súčasnej

situácii je medzi BRICS a NDB de facto priepasť.”

Kľúčovým bodom je – a Glazjev na tom trvá -, že “Dilma [Rousseffová] by si mala nájsť čas na zorganizovanie týchto diskusií na vysokej úrovni. Je potrebné politické rozhodnutie.”

Ale nemal by o tom rozhodnúť sám Putin?

“Nie je to také jednoduché. Počuli sme vyhlásenia najmenej troch hláv štátu: Ruska, Južnej Afriky a Brazílie. Verejne povedali ‘je to dobrý nápad’. Problém je opäť v tom, že zatiaľ neexistuje žiadna pracovná skupina. Mojou myšlienkou, ktorú sme navrhli pred samitom BRICS v Johannesburgu, je vytvoriť medzinárodnú pracovnú skupinu – na ďalších zasadnutiach pripraviť model alebo návrh zmluvy. Ako prejsť na národné meny. To je teraz oficiálna agenda. A musia o tom informovať v Kazani [na výročnom samite BRICS]. Prebiehajú nejaké konzultácie medzi centrálnymi bankami a ministrami financií.”

Glazjev prešiel k veci, keď sa hovorilo o zotrvačnosti systému:

“Hlavným problémom byrokratov a expertov je, že nemajú nápady. Predpokladajú, že súčasný stav je najlepší. Ak nebudú žiadne sankcie, všetko bude dobré. Medzinárodná finančná architektúra, ktorú vytvorili Spojené štáty a Európa, je pohodlná. Každý vie, ako v systéme pracovať. Takže je nemožné prejsť z tohto systému do iného systému. Pre podniky to bude veľmi ťažké. Pre banky to bude ťažké. Ľudia boli vychovaní v paradigme finančnej rovnováhy, úplne libertariánskej. Nezaujíma ich, že ceny sú manipulované špekulantmi, nezaujíma ich volatilita národných mien, Myslia si, že je to prirodzené... Je to akási náboženská sekta. A náboženské sekty nevytvárajú inovácie.”

Teraz naštartujeme hyperzvukový bicykel

Vraciame sa k zásadnej otázke národných mien:

“Ešte pred piatimi rokmi, keď som hovoril o národných menách v obchode, všetci hovorili, že je to úplne nemožné. Máme dlhodobé kontrakty v dolároch a eurách. Máme zavedenú kultúru transakcií. Keď som bol pred 30 rokmi ministrom zahraničného obchodu, snažil som sa vtedy presadiť, aby sa všetok náš obchod s komoditami realizoval v rubľoch. Argumentoval som s Jelcinom a ostatnými, že “musíme obchodovať v rubľoch, nie v dolároch”. Tým by sa rubel automaticky stal rezervnou menou. Keď Európa prešla na euro, stretol som sa s pánom Prodim a dohodli sme sa, že “my budeme používať euro ako vašu menu a vy budete používať ruble”. Potom za mnou Prodi po konzultáciách prišiel a povedal: “Hovoril som s pánom Kudrinom [bývalý ruský minister financií, 2000-2011], nepožiadala ma, aby sa rubel stal rezervnou menou. To bola sabotáž. Bola to hlúposť.”

Problémy v skutočnosti siahajú hlboko – a pokračujú ďalej:

“Problémom boli naši regulátori, vychovaní MMF, a druhým problémom bola korupcia.

Ak obchodujete s ropou a plynom v dolároch, veľká časť zisku sa rozkráda, existuje veľa sprostredkovateľských spoločností, ktoré manipulujú s cenami. Ceny sú len prvým krokom. Cena zemného plynu v prvom obchode je asi desaťkrát nižšia ako konečný dopyt. Existujú inštitucionálne prekážky. Väčšina krajín neumožňuje našim spoločnostiam predávať ropu a plyn konečnému zákazníkovi. Rovnako ako vy nemôžu predávať plyn domácnostiam. Napriek tomu aj na otvorenom trhu, ktorý je pomerne konkurenčný, máme medzi výrobcom a spotrebiteľom sprostredkovateľov - najmenej polovica príjmov je ukradnutá štátnej kontrole. Neplatia dane.”

Napriek tomu existujú rýchle riešenia:

“Keď sme boli pred dvoma rokmi sankcionovaní, prechod z amerických dolárov a eur na národné meny trval len niekoľko mesiacov. Bolo to veľmi rýchle.”

Pokiaľ ide o investície, Glazjev zdôraznil úspech v lokálnom obchode, hoci kapitálové toky stále nie sú:

“Centrálne banky si nerobia svoju prácu. Výmena rubľa za jüan funguje dobre. Ale výmena rubľa s rupiou nefunguje. Banky, ktoré držia tieto rupie, majú veľa peňazí, naakumulujú úrokové sadzby na tieto rupie a môžu sa s nimi hrať. Nevie, kto je za to zodpovedný, či naša centrálna banka alebo indická centrálna banka.”

Stručným, kľúčovým záverom Glazjevových vážnych varovaní je, že je na NDB - podnietenej vedením BRICS -, aby zorganizovala konferenciu svetových expertov a otvorila ju verejnej diskusii. Glazjev evokoval metaforu bicykla, ktorý stále ešte ide, tak prečo vymýšľať nový bicykel? Nuž, nastal - multipolárny - čas na nový, hypersonický, bicykel.

AUTOR: Pepe Escobar

Překlad: KSB Správy

[ZDROJ](#)